

Voorstel en ontwerp van theaterdecreet

Het oude theaterdecreet is dood. leve...? SP-voorzitter Vandembroucke deponeerde bij de Vlaamse Raad een nieuw theaterdecreet. Gemeenschapsminister van Cultuur Patrick Dewael van zijn kant, diende bij de Vlaamse Executieve een podiumkunsten-decreet in. Klaas Tindemans legt beide voorstellen naast elkaar.

De Vlaamse Raad zal zich de komende maanden uitgebreid met het theaterdecreet moeten/mogen bezighouden. SP-voorzitter Vandembroucke diende een voorstel van decreet 'houdende de subsidieregeling van de Nederlandstalige Toneelkunst' in bij de Vlaamse Raad, terwijl de Vlaamse deelregering zich buigt over een (voor-)ontwerp van decreet 'houdende de regeling van de subsidiëring van podiumkunsten', ingediend door gemeenschapsminister van cultuur Patrick Dewael. Het verschil in titel is niet onbelangrijk: de minister wil, in tegenstelling tot het bestaande theaterdecreet van 20 mei 1975 én het SP-voorstel, alle podiumkunsten, met uitzondering van de Vlaamse Opera, onderbrengen in één institutioneel kader. Dans, mime, poppentheater en toneel — de toelichting vermeldt geen musical of ander muziektheater — worden volgens dezelfde normen erkend resp. gesubsidiëerd. Dit is zonder meer een duidelijke beleidsoptie, en met name voor de danssector betekent het dat er voor het eerst een coherent wettelijk kader kan ontstaan.

Het SP-voorstel

Het SP-voorstel is een stuk beknopter dan het ontwerp-Dewael. Bovendien houdt de SP vast aan de logica en techniek van het oude decreet. De erkenning — op basis van een beleidsnota: dat is nieuw, maar wat betekent het in werkelijkheid? — is het eerste element van de procedure, de subsidiëring met de daaraan gekoppelde voorwaarden de tweede fase. Een Raad van Advies, die haast niet verschilt van de huidige, hier vaak aangeklaagde R.A.T., staat de minister in beide fases bij.

Waar de erkenning bij het oude decreet afhankelijk was van ingewikkelde normen betreffende het aantal zitplaatsen, producties en voorstellingen, normen die op hun beurt leidden tot erkenning als rep. A-, B-, C- of D-gezelschappen, zijn in dit voorstel de erkenningscriteria vereenvoudigd. Een gezelschap wordt in principe voor 4 jaar erkend — tenzij het zelf kiest voor een wettelijk statuut — op voorwaarde dat het op basis van een beleidsnota een directeur benoemt en een bepaald aantal voorstellingen speelt (160 per seizoen voor publiekrechtelijke instellingen, 100 voor het particulier initiatief). De door een openbaar bestuur opgerichte gezelschappen hebben nog enkele specifieke (bureaucratische) verplichtingen. Daarnaast kunnen zowel toneelgezels-

schappen als 'productieve en creatieve centra' erkend worden als werkplaats: zij moeten de ad hoc-projecten opvangen, steunen en begeleiden.

Helemaal nieuw is de mogelijkheid om, op grond van een contract tussen gezelschap en minister, af te wijken van de genoemde verplichtingen, tijdelijk of structureel. Er is dus wettelijke ruimte om structuren te creëren die in de eerste plaats bepaald worden door de unieke, niet juridisch voorspelbare, behoeften van de theatermaker. Dit is, zowel juridisch-technisch als politiek, een uitzonderlijke kans, op voorwaarde dat er een coherent artistiek beleid aan verbonden is, en dat dit systeem niet dient om gebuisden langs een omweg te kunnen blijven onderhouden. In het tweede luik van het socialistische voorstel, de subsidiëring, vervallen de gedetailleerde normen over wedde- en werkingstoelagen: de enige verplichting bestaat erin minimum drievierde van de subsidies aan wedden te besteden. Tegelijk eist deze wet dat kindertheater in verhouding driemaal meer subsidie krijgt dan het volwassenentheater. Het is wel niet duidelijk op welke basis die 3/1-verhouding gaat berekend worden: welke maatstaf moet hier gelden, welke norm voor produktiekosten, voor uitkoopsommen, enz. De idee is goed en juist, maar technisch slordig uitgewerkt. Subsidiëringstechnieken moeten in eerste instantie efficiënt zijn. Het voorstel legt bovendien vast dat beslissingen omtrent subsidiëring op 15 december van het jaar dat voorafgaat aan het te subsidiëren seizoen moeten genomen worden (in het decreet Dewael is dat 1 januari). Het eeuwige probleem van de te late uitbetalingen wil de SP oplossen door de oprichting van een Fonds voor de Betoelaging van de Toneelspelkunst, zoals dat al bestaat voor o.a. de musea.

Naast technische bezwaren — het niet definiëren van termen als 'beroepstoneelgezelschap' en 'werkplaats', de berekening van het kindertheatervoordeel — nog twee opmerkingen bij het voorstel van SP-voorzitter Vandembroucke. De opdracht aan de werkplaatsen om projecten op te vangen, te begeleiden en te produceren sluit enerzijds elke mogelijkheid van onafhankelijke initiatieven uit, zuiver 'ad hoc' kan dus niet meer, en zet, anderzijds, de werkplaatsen onder druk om als 'garage' te fungeren voor de lokale projecten in plaats van te werken aan een eigen artistiek profiel. Spijtig is verder dat dit voorstel van decreet niets doet aan het partijpoli-

tieke of anderszins verzuilde gesjoemel rond de Raad van Advies: samenstelling en functie blijven identiek.

Het ontwerp-Dewael

Het ontwerp Dewael legt, in tegenstelling tot het oude decreet, het zwaartepunt van de beslissingen bij de subsidiëring en verwijst de erkenningsprocedure van 'verenigingen en organisaties voor podiumkunsten' naar een Koninklijk Besluit dat nog moet volgen. Op die manier is grotere politieke soepelheid theoretisch mogelijk, vermits de minister (en zijn Raad voor Podiumkunsten) geen rekening moet houden met voorwaarden vooraf. Hij kan dus, in theorie althans, zijn subsidiepolitiek afstemmen op het artistieke aanbod. Subsidies worden toegekend onder de vorm van 'financieringsenvelopes': vijf seizoenen voor repertoiregezelschappen (= vaste infrastructuur, zich richtend tot de hele Vlaamse gemeenschap), vier seizoenen voor regionale (= vaste infrastructuur, zich richtend tot een bepaalde regio), spreidings- (= geen vaste infrastructuur) en 'genregezelschappen' (= vaste infrastructuur, specifieke kunstvorm of doelgroep), en de 'receptieve produktiecentra', de werkplaatsen dus. De werkplaatsen programmeren en produceren projecten 'waarvan een meerderheid van het artistieke personeel aan niet meer dan drie producties heeft deelgenomen'. Projecten met een meerderheid van 'anciens' kunnen nog ad hoc gesubsidiëerd worden. De werkplaatsen mogen bovendien slechts één derde van hun middelen aan een vaste personeelsstaf besteden. De gezelschappen zijn verplicht tijdens de gesubsidiëerde periode minstens één Vlaamse schrijfofdracht te geven én het resultaat hiervan op te voeren, of een Vlaamse choreograaf een productie te laten maken. Bij het voorstel-Dewael verdwijnt het toch al uitgeholde stelsel van beroepskaarten: de artistieke functies moeten wel uitgeoefend worden door mensen die hiervan hun hoofdactiviteit maken.

Politiek niet onbelangrijk is de afschaffing van de verplichting — die in het SP-voorstel bleef bestaan — van lokale besturen om de (publiekrechtelijke) gezelschappen evenredig mee te subsidiëren: gemeenten en provincies zijn wettelijk niet meer verplicht iets voor theater te doen. Om dit, zeer gedeeltelijk, te compenseren voorziet het decreet wel aparte investeringstoelagen. Ook de mogelijkheid — die nog helemaal open ligt: een KB moet